

**SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 753  
van **MIEKE SCHAUVLIEGE**  
datum: 18 juni 2020

---

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

---

*Nulbemesting - Ontheffing*

Samen met het in voege treden van het eerste mestactieplan zijn er afspraken gemaakt over een geleidelijke uitfasering van bemesting voor landbouwgebruik in groene bestemmingen. Die afspraken zijn ondergebracht onder de regelgeving rond de nulbemesting. Ondanks de goede bedoelingen die achter de regeling rond nulbemesting zat, leeft vandaag de indruk dat de uitdoofregel gefaald heeft.

1. Welk areaal groene bestemmingen viel onder landbouwgebruik (excl. terreinen beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) of terreinbeherende verenigingen) en voor welk areaal daarvan (in hectare en procent) werd een ontheffing op nulbemesting gevraagd?

Graag de cijfers voor volgende jaren: het startjaar van de nulbemesting, 1995, 2000, 2005, 2010, 2015, 2019.

2. Kan de minister een overzicht bezorgen van de evolutie in de percelen die bij aanvang van de regeling een ontheffing van de 'nulbemesting' werd gevraagd en waarop de ontheffing van de nulbemesting niet meer geldt?

Graag een overzicht van de evolutie over de jaren heen, per provincie, in aantal percelen en procentueel ten aanzien van de referentiesituatie bij aanvang: het startjaar van de nulbemesting, 1995, 2000, 2005, 2010, 2015, 2019.

3. Kan de minister een overzicht bezorgen van de evolutie in de percelen waarop bij aanvang van de regeling 'nulbemesting' een ontheffing werd gevraagd, dat intussentijd onder natuurbeheer kwam?

Graag een overzicht van de evolutie over de jaren heen, per provincie, in aantal percelen en procentueel ten aanzien van de referentiesituatie bij aanvang: het startjaar van de nulbemesting, 1995, 2000, 2005, 2010, 2015, 2019.

4. Kan de minister, op basis van de laatst beschikbare data (einde Mestactieplan 5 (MAP5) dus) een overzicht bezorgen van het type bemesting op betreffende percelen (in hectare en percentage)?

5. Kan de minister een overzicht bezorgen van het aantal controles op toegepaste nulbemesting in groene bestemmingen, de overtredingen die zijn vastgesteld en de eventuele boetes (in aantal en in euro's) of sanctioneringen (graag opgesplitst per type) die zijn opgelegd?

**ANTWOORD**

op vraag nr. 753 van 18 juni 2020

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

---

1. Het Mestdecreet regelt een bemestingsverbod met daaraan gekoppeld de ontheffingsregeling:
  - sinds 2000 voor de bestemmingen 'Natuurgebieden', 'Natuurontwikkelingsgebieden', 'Natuurreservaten' en 'Bosgebieden' volgens de gewestplannen (art. 41ter);
  - en sinds 2009 voor de bestemmingen 'Reservaat en Natuur' en 'Bos' van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (art. 41 bis).

De ontheffing van het bemestingsverbod kan niet aangevraagd worden. Een ontheffing wordt ambtshalve toegekend op basis van een aantal parameters. De belangrijkste parameters om de status ontheffing te bepalen zijn de teelt en de BWK (biologische waarderingskaart) -code van het perceel, en mogelijke overdrachten van het gebruik van het perceel aan andere landbouwers. Enkel percelen met een BWK gecatalogeerd als intensieve graslanden en akkers (gedefinieerd in het Mestdecreet) komen op ontheffing. De ontheffing is uitdovend bij overdracht. Eénmalig kan de ontheffing overgedragen worden naar rechtstreekse afstammelingen (ook binnen rechtspersoon).

In tabel 1 in de bijlage wordt een overzicht gegeven van het areaal landbouwgrond binnen deze "groene" bestemmingen voor het startjaar 2000, 2005, 2010, 2015 en 2019 én het aandeel dat onder de ontheffing viel.

In de kolom 'Areal "groene" bestemmingen' wordt de oppervlakte weergegeven van alle percelen in gebruik op 1 januari (= referentiedatum in Mestdecreet) van het betreffende jaar gelegen in de vernoemde groene bestemmingen.

De kolommen 'Aandeel dat in aanmerking komt voor ontheffing' is het deel van het areaal groene bestemmingen dat gecatalogeerd wordt als intensieve graslanden of akkers. U vindt zowel de oppervlakte in ha als het procentueel aandeel.

De kolommen 'Aandeel met ontheffing' geven het aandeel weer waarop de ontheffing effectief van toepassing is. Deze wordt weergegeven onder vorm van ha, het procentueel aandeel ten opzichte van de kolom 'Areal "groene" bestemmingen' en het procentueel aandeel ten opzichte van de kolom 'Aandeel dat in aanmerking komt voor ontheffing'.

De cijfers zijn steeds inclusief nieuwe "groene" bestemmingen omwille van nieuwe afbakeningen door gewestplanwijzigingen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (sinds 2009). Sinds 2000 is er een toename van 1146 ha landbouwgrond door nieuwe afbakeningen. Het aandeel met ontheffing is gedaald van 40,4% naar 27,3%

2. De evolutie van de ontheffing in kaart brengen is niet zo eenvoudig omdat verschillende aspecten spelen. Enerzijds is er het uitdovingseffect door overdracht naar een andere landbouwer en anderzijds verandert het aantal percelen en de oppervlakte met ontheffing door het afbakeningsproces (nieuwe afbakeningen/schorsingen en vernietigingen van afbakeningen). Deze effecten kunnen elkaar compenseren.

Om een beeld te krijgen van het uitdovingseffect is gekeken of de percelen die in het referentiejaar 2000 ontheffing hebben, ook nog ontheffing hebben in respectievelijk 2005, 2010, 2015 en 2019. Er is hierin abstractie gemaakt van wijzigingen omwille van het afbakeningsproces.

In tabel 2 wordt per provincie een overzicht gegeven van de oppervlakte met ontheffing voor het referentiejaar 2000 en het gewijzigd aandeel in 2005, 2010, 2015, 2019.

Van de percelen met ontheffing in 2000 verminderde de oppervlakte met ontheffing met 2464 ha. Dat is een vermindering van 24,1% tot het areaal in 2000. Er zijn provinciale verschillen. De afname van het areaal ontheffing is het grootst in Oost-Vlaanderen (690,88 ha), gevolgd door Limburg (596,22 ha) en West-Vlaanderen (535,71 ha). De provincie West-Vlaanderen kent de grootste procentuele afname, (29,2%); de provincie Limburg kent de kleinste procentuele afname (20,7%).

3. In tabel 3 wordt per provincie een overzicht gegeven van de oppervlakte met ontheffing voor het referentiejaar 2000 en het aandeel ervan dat in 2005, 2010, 2015, 2019 in gebruik genomen is door ANB of een terreinbeherende vereniging.

Ook voor deze vraag is uitgegaan van de gronden met ontheffing in het referentiejaar 2000. Net als voor vraag 2 is er eveneens abstractie gemaakt van gewestplanwijzigingen of nieuwe bestemmingen door gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen na het referentiejaar.

Er moet opgemerkt worden dat gronden niettegenstaande ze in eigendom zijn van ANB of een terreinbeherende vereniging nog aangegeven kunnen worden door een landbouwer. Voor het beheer van de percelen wordt veelal nog beroep gedaan op een landbouwer, zeker in de beginjaren. Wie de gronden aangeeft in de verzamelaanvraag (aangifte van landbouwgebruikspercelen) wordt onderling afgesproken (via gebruiksovereenkomst). Het gaat dus niet over gronden in eigendom van ANB of een terreinbeherende vereniging maar over gronden in gebruik en aangegeven door ANB of een terreinbeherende vereniging.

Voor Vlaanderen is er in totaal 706,8 ha gronden die in 2000 ontheffing kenden, in gebruik genomen door ANB of een terreinbeherende vereniging. Dat is 6,9% van de oppervlakte in 2000. Het areaal in gebruik genomen door ANB of een terreinbeherende vereniging is het grootst in Limburg (250,97 ha) gevolgd door West-Vlaanderen (237,89 ha) en Oost-Vlaanderen (123,02 ha). Procentueel kent West-Vlaanderen de grootste verschuiving (12,9%) gevolgd door Limburg (8,7%).

4. Noch het gebruikte type mest, noch de opbrengingsmethode worden geïnventariseerd op perceelsniveau. De gebruikte hoeveelheid mest wordt op landbouwniveau geëvalueerd. Op Vlaams niveau kan wel een inschatting gemaakt worden van de hoeveelheid aangegeven gebruikte meststoffen. In 2018 (cf. het Mestrapport) werd in totaal 92.335.084 kg N uit dierlijke mest gebruikt, 47.744.995 kg N uit kunstmest en 3.068.131 kg uit andere meststoffen (gegevens op basis van de jaarlijkse mestbankaangifte en de vervoersgegevens van de Mestbank). 70% van de dierlijke mest is afkomstig van runderen. Gemiddeld werd 211,9 kg N/ha opgebracht.

Vanaf 1 januari 2021 zal het kunstmestgebruik wel op perceelsniveau geïnventariseerd worden. De verplichting dat landbouwers met percelen in gebiedstype 2 en 3 gebruik moeten maken van een AGR-GPS-app om de mesttransporten via burenregeling te rijden, zal ook bijdragen aan een beter inzicht in de effectieve bemesting op perceelsniveau, al is een exacte inventarisatie niet mogelijk aangezien het opbrengen van bedrijfseigen mest niet wordt geregistreerd.

5. In 2019 werd op 17 percelen met een bemestingsbeperking (ten gevolge de ligging in natuur- bos- of waterwingebied) een controle van mogelijke bemesting uitgevoerd. Deze controle kon plaatsvinden naar aanleiding van een melding of door het uitvoeren van een ad-hoc controle van bemestingspraktijken. Op 15 percelen werd er effectief een bemesting vastgesteld en een sanctioneringstraject opgestart. Van de gecontroleerde percelen waren er 9 percelen grasland en 6 akkerbouw percelen waaronder hoog productieve teelten zoals mais en bloemkolen.

Tot en met juli 2019 was, op basis van het Mestdecreet (MAP 5), voor overbemesting op perceelsniveau een administratieve boete van 300 euro/ha van toepassing. Bij 11 percelen werd voor een totaal bedrag van 3744 euro aan administratieve boetes opgelegd met een gemiddeld bedrag van 416 euro.

Vanaf augustus 2019 is overbemesting op perceelsniveau conform MAP 6 strafrechtelijk vervolgbaar. Bij 4 vaststellingen werd een proces-verbaal opgemaakt. Bij 2 dossiers werden ook andere inbreuken begaan, zoals het bemesten te dicht bij waterlopen of het niet-emissiearm aanwenden van meststoffen. De gewestelijke beboetingsentiteit heeft hiervoor een totaal van 3500 euro aan boetes opgelegd met een gemiddeld bedrag van 1167 euro.

In 2020, volgens een voorlopige stand van zaken, werden op 12 percelen met een bemestingsbeperking een controle van mogelijke bemesting uitgevoerd. Op elk perceel werd een bemesting vastgesteld. De procedure bij alle dossiers is nog lopende. Er werden nog geen boetes opgelegd.

Naast een geldboete kan de betrokkene ook geen vrijstelling op de gebiedsgerichte maatregelen van MAP 6 verkrijgen in het jaar na vaststelling van de inbreuk. 2 van de beboete landbouwers kwamen in 2020 in aanmerking voor een vrijstelling naar aanleiding van een goede bedrijfsevaluatie van het nitraatresidu in 2019. Omwille van de opgelegde boete werd de vrijstelling niet toegekend.

## **BIJLAGEN**

1. [Overzicht van het areaal landbouwgrond binnen de "groene" bestemmingen voor het startjaar 2000, 2005, 2010, 2015 en 2019 én het aandeel dat onder de ontheffing viel](#)
2. [Overzicht van de evolutie van de ontheffing voor de jaren 2005, 2010, 2015 en 2019 ten opzichte van het areaal met ontheffing in het referentiejaar 2000](#)
3. [Overzicht per provincie van de evolutie van de ontheffing toegekend in 2000 die in latere jaren aangegeven werd door ANB of een terreinbeherende vereniging](#)